

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybűtt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés fűlvétetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

Az év hanyatlására közelgésével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza olvasó Közönségét, hogy ezentulis nm. Széchenyi István gr. urnak együttmunkálása mint az idén Fáy And. Fábri Cz. Gáthy, Rosty's más társaké's biztos levelezőké mellett, új's könnyebb olvasatú betűkkel megjelenendő, 's érdekegyesítő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhoküldéssel belsőre pedig az ország's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalnál 's a szerkesztőségénél Pesten uri-utca 453 sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén, bármi biztos alkalom által, vagy szorgalom-és gyorskocsi utján.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar-és Erdélyország. (Nemzeti színház; hálanyilvánítás a nevelés körén; az alkotandó erdélyi urbér elő-
sajgása II; a pestszegedi csatorna ügyében őszinte szótát vége; Heves megyei közgyűlés; Szarvason a főiskolában új tanszék; magyar nyelvű istentisztelet; kisdudovoda; budapesti napló.
Amerika (Oregon és Texas keblestési kérdése; Ujyork statisztikája; Mexico állapota.)
Spanyolország. (Uj őrsereg-alakítás; madrid-aran-
juezi vasútra engedély.)
Anglia. (Hírek a parlament minélelőbbi összehívásáról a' gabnatorvények módosítására miatt.)
Franciaország. (Két atyagylkos testvér 's az eskütszék; Bugeand irtó háborút kezd az arabok ellen; Abdelkader mindenszertei lázító föl- és eltűnése; tanulósi zajongás Párisban; Ostrowszky †)
Ertesítő; dunavízjárás.

Magyar- és Erdélyország.

Nemzeti színház. Folyó hó 16-ig a' nemzeti színházhoz előadás végett benyújtott eredeti szindarabok az illető választvány által mind megvizsgáltván, az elfogadott darabok szerzői magános uton már tudósítva vannak. Azon szerzők, kik illetően értesítést nem kaptak, el nem fogadott darabjaikat alulirtól, a' színházi irodában, reggeli 9 és 10 óra közt, visszavehetik. Pesten, december 17-én 1845. Szigligeti titoknok.

Hálanyilvánítás a nevelés körén.

A' jótét nem szorult dicsegetre, nem jutalomra, az azt tevő önértében találja legfőbb jutalmát, innét a' hála hangjai elfojthatlanok, és a' szemérmes erény bár homályt keres, még is valamin a' napfényt a' komor felhők sem bírják örökre éjbe borítani; ugy a' szép tettet sem; főleg ha a' jótét olyanokra van intézve 's olyanok törekvésit segiti elő, kik azt méltányolni képesek 's tudják is; egyi illy jótettet közleni öröm annál inkább, mert az a' nagy reményüleg zsenegedező szabadkai kispolgárok kiképzetésére szerföltöt ezélszerű segédeszköz. Ezen tanodái növendékek száma jelenleg 361. 'S hogy azok a' földleírásban kellőben haladhassanak elő, nt. Czorda Béla alesperes ur 's a' szabadkai anya-egyház buzgó lelkesze Schedius Alajos és Blaschnek Sámuel 12 darabból álló magyarországi földabroszaival, melyek a' helybeli nemes tanács által csinosan be is köttettek, tanodánkat megajándékozni szives volt. A' legbensőbb hála, e' ritka 's még eddig kevés tanodának juthatott adományért. Váczik.

Az alkotandó erdélyi urbér elősajgása.

(folytatás.)

Nincs ország, melynek mindenik részében egyforma lenne a' népesség 's a' föld termékenysége; sőt — mi csudálatos — a' termékenyebb tájak népetlenebbek 's nyüzög az ember a' kopár sziklák alatt. Mennyi haszna fogna lenni a' közállománynak is abban, ha az aránytalan népesség mintegy őszszéráztatnék, a' buján termendő parlagok munkás kezek alá jutnának 's nem kevésbé növekednék jóléte a' föld népének is, mint kényelme egy szobába szorított csoport-embernek más szomszéd terem kinyitásával. És vinné e valami a' port faluja határából ki? Igen, a' szükség és szabadság! mely ntólsót — nem lehet tagadni — mindeddig költözési tekintetben sem élvezheté. És ha nevelő, gazdatiszt 'stb. hirdetgeti magát újságlapokban: miért ne ajánkozhatnék földmives is, miért ne egy fél vagy egész falu népe színtáron uton? Csak hogy az illy elköltözni vágyókat kellene ám azután — 's pedig lehetne is — biztosítani a' megunt földesur üldözései ellen; — 's miért ne tudakozódhatnék épen így a' széles mezők ura munkás kezek után, tudatván ajánlatit és kívánságát? A' földbirtokosnak dologtevő emberekre, a' birtoktalan szántóvetőnek földre van szüksége. Nagy számú mindenik fél; egyedáruságot egyik sem gyakorolhat 's így végre mehet köztük a' legigazságosabb egyezés hosszabb vagy rövidebb időre, mindeniknek megszorítás nélküli szabad akaratján alapuló. — Most, midőn a' két magyar hazában tömérdek még a' miveletlen föld — de Magyarországon már urbér van, a-

zért csak Erdélyről szólok — midőn Erdély völgyeiben is sokszorozott számmal elférne jelen népessége, legbizonyosabb számításal igen kedvező föltételek alatt juthatandna szabad egyezés utján a' parasztelekhez, cseppel sem terhesbek alatt bizonyosan, mint a' millyeneket urbér szabna ki. Ha pedig később majdan akkorára szaporodnék a' nép száma, melynek a' földbirtokosai esődületé méltányosságon tulfeszített kívánságokra képesítne a' birtokosokat: ezen körülmény világos tanúsága lévén annak, hogy van már egy fölsőleg népszám, mire nincs a' földnek — ha nincs birtokosának — szüksége: akkor, mint a' tultöltött edényből kilocscsan a' folyadék, vagy oldalan lesziváro, engedni kellene őket menni egy más hazába; de a' tulajdonos földbirtokát elvenni vagy arról rendelkezni soha sem. — Meszsze lesz az, mikor ezen eset álland elő; addig sok föld és munka felletti egyezvényt lehetne kötni. — Megtörténhetik, hogy némely helyeken némely birtokosok magasbra szabadják a' földjeikérti tartozásokat; másutt a' jobb föld 's talán a' fogyasztó városok közelsége kapósabbá teendik a' letelepedést; de azért a' mindenkor szaba don mással is egyezésre léphető föld népe nem fogná meg is seholy igen nagy terhek alá vetni magát, ha nagyobbnak is egy, mint más vidéken, tudván maga is, hogy érdeke kívánja a' földbirtokosnak ugy adni mindig használatul telkeit, ne hogy azok a' nyomasztó föltételek miatt népetlenül, miveletlenül maradjanak. 'S valóban a' föld vagy nép bősége, néhol csak szokás szerint voltak különbözők eddig is Erdélyben vidékenként a' jobbágytartozások; 's ez a' milly természetesen, olly igazságosan. Mert a' kölesönös szükségek egyensulyba jönnek egymással 's mint az őszszétöltött forró és hidegvizből lágymeleg (langyos) lesz polgári törvényhozás rendelkezése nélkül: ugy egyáltalában nincs szükség ennek befolyására egybűtt sem, hol önkéntesen áll elő a' természetes, 's csak mint illyen: igazságos arány.

Meg kell maradni, mint mindennek, ugy a' földbirtokosnak is — igazság kívánata szerint — akár maga szerzett akár őseitől öröklött tulajdonában 's annak szabad, idő és körülmény szerinti használatában; az urbér jogtalanul fékezne abbani szabad akaratját még akkor is, ha ez kiesapongó lenne és lehetne; jogtalanul annyival inkább, hogy más osztályai a' haza polgárainak — ha mi kevés — tulajdonaikban is szabadok. Pesti lakos XX. és kolozsvári polgár NN. házakat öröklötték, amaz kereskedő, ez, természetesen, városi tanácsos atyjaiktól; építettése mindeniknek sokba került, 's nem hoztak 100tól let sem; most, 's ha majd még inkább szaporodik a' háztalan nép: felrug a' szállásbér; zúgnak érte a' benne lakók — de mi mindenért nem zúg, a' ki fizet? — hanem limitatio tán csak nem jut eszökbe! Adja a' háztulajdonos a' hogy adhatja, 's veszik a' lakók a' miként vehetik; a' bért egyedül a' házak és bérlők közti arány szabályozza. P — i TT. jobbágyot fazékas-mesterségre taníttatá atyja, 's drágán veszik tőle a' helységbeliek, még földesasszonya is a' csuprot, talát 'stb. eff. drágábban mint városban. Nem adja alább, ő egyedüli sárművész a' faluban. De a' haszon ingere mással is épített házat 's a' falu fazékasa is hamar társra talál; és csökken az árszabás. — Így van, így kell lenni minden vagyoni, műipari és kézmunkai viszonynak a' polgári társaságban. Szabadság kell reá, semmi egyéb, különben a' mennyire pártoltatik az egyik, épen annyiban terheltek a' másik.

A' földbirtokkal csak azért bajosabb a' dolog, mert a' jobbágyot annyi kötelék kapcsolja lak-telkéhez, hogy attól könnyűszerűleg nem válhatik meg. Az édes szülőföld, a' rokonok, ismerősek, gazdasági eszközei 's — elfoglaltságanehezé teszik távozását. De a' köteléket szakasztani meg kell próbálniok va-

lahára; szakadásuk nem baj, csak jó helyen és jól szakadjanak, t. i. az igazság paizsa 's törvény ótalma alatt. Ez a' szabad költözési jog; másik biztosítéka a' földmives sorsának 's hatalmas emeltyűje az elsőnek, a' szabad egyezkedésnek. Olly sokáig volt a' paraszt — latin műszó szerint — a' föld göröngyéhez bilincszelve, hogy, kalitkában tartott madárként, feloldatása után sem éri meg huzamosan zsiabdatt szárnyainak kiterjeszthetését. És — 's mi ez egyéb mint: nesze semmi, fogd meg jól! — ha megengedte is a' törvény nekik a' szárnyra kelhetést: zsineget kötött lábaikra, melynek végít tartó földesur őket reptükből kénye szerint visszarángatja. Mert vajjon nem erre czéloz, nem ezt eszközi é azon feltétel, miszerint kötelesek magok helyett mást állítani, olyant, ki az általok hordott terheket viselhesse 's tartozásaitak teljesíttesse? Milly bajos ezt tenni az illetők megalégülésökre: elgondolhatni.

Nem érzem magam kívántató erőben és bátorságban egy fenálló törvényt bonczolgatni vagy alkalmazás módját világosságra hozni. Ezt tegye a' törvényhozás! Lássá át, mikép akarminő rendszabások kedveznek a' földmivelő nép sorsa enyhítésére: azok — ha meg nem hiszulanak is, mitől az előbbieket példán oly méltán tarthatni — csak kevésbé fájdalommassá teendik a' sebet, nem éppé a' roncsolt tagokat. A' tévedettre itélt ötven bot huszonötre engedessék le bár végrehajtáskor: megaláz szintugy minden jobb érzést 's a' testi sanyar multával magában foglalatos lélek nem felejtethi soha, hogy el van gázolva méltóság 's önbecse lesújtva. Örömmel fogadná — nem kétlem — a' kifáradt családátja urbéri tartozásai csökkentését 's a' jelen nemzedék nagyobb része áldaná a' jótékony törvényt. De ember az ember kapa 's kaszával is kezében, kit csak természetes jogába helyzetés békít sorsával ki; a' száján elvont mézes madzag inkább bosszant, mérgecsit, 's ki minél kisebb felfogásu a' jogtanban: vágyai annál korlátlanabbak, míg nem maga saját belátása szerint javítja vagy terhesíti állapotját, hanem mástól kénytelen elfogadni kegyelemként azt. — Mig határozatlan volt a' paraszt tartozása; mig szokástól, vagy némi „bizonyos punctumok“tól függ annak mennyisége; 's mintán törvény, de befolyásan kívül hozandó törvény szabadja ki teendőit: őt egyformán önkény nyomta, tartja ígában és terhelendi; a' különbség csak annyi, mint a' fenebbi 50 és 25 bot között (?). Mindig róla, de nélküle 's tehát mindig ugyszólván kényszerítve. És itt áll a' baj gyökere; ezt soha ne téveszszük el szem elől. Vajjon az 52, 104, vagy 156 roboti napnak csak fele vagy harmada unott é előtte, 's tán a' többi alatt jó kedvvel teendené tartozását? Vajjon egy zsák fanyar gyümölcsnek elhajítva felét vagy harmadát: a' többi jóízűvé válik é azonnal? A' pénzbiroság, egy rész elengedésével, megszűnik é biroság és Szibéria zordon ege a' fogandó nyusztok számának kegyelmes leapasztásával büntetés lenni? A' könnyítés, állapotjavítás tagadhatlan. De mi meszsze még az elérendő nagy czél: a' néptömeg kibékítése 's nemzeti érdekekhez csatlása! Második 's harmadik nemzedék szintugy nem kedvelendi a' szabályozott robotot, mint eleji a' szabálytalant. Az ember nem szűnik meg fészkelődni soha, mig valami szoritja; hagyjuk, hogy gombolja ő maga be ruháját; ő tudja: milly feszesen szereti, 's mennyi meleget kíván általa tartatni; hagyjuk magára; kitalalandja ő a' karjai 's gyomra ereje közti arányt, és a' szerint önjószántából vállaland munkát, mint felkőti nadrágját önmaga. — Magára, igen magára és szabad akaratjára kell hagyni a' földmivelő népet is, mint más osztályát a' hon polgárainak. Rajta álljon: sokat dolgozzék é vagy keveset? Szántót béreljen é ki vagy kaszálót, termékeny földet é vagy veritéket igénylő kopárt, és mennyit 's mekkorát mindezekből? A' haszon, a' süker munkára

Minden előadott körülmény kellő megfontolása után látnivaló: hogy a pestszegedi csatorna ügye méltó az illető vállalkozó társaság 's az egész ország komoly figyelmére. S errenézve itt egy gondolat öltik agyamba, mellynek ezennel kijelentését, miután a csatornázásba annyira besodortattam, nem mellőzhetem el, 's melly abban áll: ha netán a vizsgáló technikai tekintélyek inkább állóvízű csatornát javasolnának, vagy egymástól véleményökben lényegesen eltérnének, 's ez által a társaság bizodal-mát annyira megingathatnák, hogy az magát elha-tározni nehezen tudná: vajjon álló, vagy folyóvízű-vé építtesse é a pestszegedi csatornát? mondom ez esetben igen eszélyesen tenne a társaság, ha előbb bizonyos pénzüszlettel, illetőleg 2-2 1/2 millióval Beszédes elve után rendelné el a' dolgotatást; mert e' szerint semmit sem veszthetne, ellenben sokat nyerhetne; nem veszthetne pedig, mivel a' pestszegedi csatornának, ha állóvízűvé építetik is, egészben B. ur által megállapított vonalt — melly a' Duna és Tisza között létező földhát legnyergesebb részén vonul keresztül, — szükség követnie; következésképp ha B. ur az érintett pénzüszlettel előre várhatott eredményt mutatna fel, a' munkálatát elve után foly-tattathatnák: ellenkező esetben pedig a' csatornát állóvízűre fordítani, 's a' szerint tökéletes kiásatását folytatni lehetne, tulajdonképp tehát a' társaság nem károsulhatna, mivel B. ur csatornája felveszi az álló-vízű csatornának munkáját, azaz világosabban: a' folyóvízű csatornának előleges munkája bizonyos része az állóvízű csatorna munkájának, a' jelen eset-ben annyival inkább is, minthogy az állóvízre épiten-dő csatornát, mint fenebb láttuk, szinte mélyebbre, a' kemény földbe szükség lesülyeszteni.

Azonban ezen ingadozást bélyegző utat, melly a' társaság hitelét csökkenthetné, csak a' legvégső esetben, 's a' legszorultabb körülmények közt ajánl-hatom, ajánlom pedig azért, hogy B. ur terve, részint az ország javáért, részint a' társaság hasznáért va-lamiképp el ne buktathassék. 'S itt kénytelen vagyok öszintén megvallani, hogy B. ur terve bírálásában competens bírának csak olyan vízmérnöki tekinté-lyeket ismérhetek el, kik nemcsak állóvízű csator-nát építettek, hanem nagy térségek kiszáritása, 's nagyobb folyamok szabályozása körül, a' vizerőnek használhatóságát kitapogattani megtanulták. A' mérnök-lés sok ágra oszlik, 's ennél fogva, hogy azok vala-mellyikében alaposan itélhessen a' technicus, szük-ség abban tapasztalásának lennie; következésképp azokat, kik egyes vízepítvény, például: hidak, kiköt-ők, szekrényes zugók, révpartok építése által ne-vőknek nagy tekintélyt szerezhettek, még nem tar-tom, és nem is tarthatom egészen más nemű 's azok-tól lényegesen eltérő természetű vízi munkák körül is tökéletes competens bírának, annyival pedig ke-vésbbé triangulatorokat, 's azon meddő-szakbeli tu-dósokat, kik a' gyakorlati téren semmit nem tettek, sőt egy pár ezer öl csatornát még egész éltőkben sem ásattak.

Az előadottak után gondolom, még azon vára-kozása maradt fenn a' tisztelt olvasónak, miszerint tud-ni szeretné: hát a' pestszegedi csatorna, ha folyóví-zűvé alkottatik, mennyi költségbe kerülend? Ehez-képest arról még egy költségvetést kívánok előter-jeszteni, hogy mindeneiket összehasonlítva, szoro-sabban itélhessen a' tisztelt olvasó. A' következő költségvetést azonban kérem egészben, 's egyedül sajátomnak, és nem Beszédes urának tekintetni; mert én a' költségvetés-készítésben, ha az részemről tör-ténik, természetemnél fogva, minden tételt meggyő-zőlésem, 's tapasztalásom felett még valamivel ma-gasabb árban szoktam venni, hogy a' létesítés után, az előkivetés valósága minél biztosabb legyen.

Fentebb láttuk, miképp az előadás, melly a' Du-na közép vizéből meglehetősen víztömeget a' Tiszába már átvezethetne, kerül 1,200,000 pforintba. Most a' vizek körül tett tapasztalatim után biztosan 6 évet vehetek, és évenként 2 száz ezer pforintot az utáná-sásokra és a' vizerje elősegítésére; e' szerint fog az ásatási költség öszszesen 2,400,000 pforintba kerülni. Ehez előleges számításaim után vegyük a' pesti vizosztó-toroki épületet 6 száz ezerbe, 's nem mint V. ur vette, 2 száz ezerbe; a' haraszti torok-e-rősítést 100,000be; ezenül 5 szekrényes zugót e-gyenkint 150,000; Pesttől Harasztiig, vagy a' so-roksári Dunaág elzárására, vagy a' Duna mellett készitendő csatorna kiállítására öszszesen 300,000; az öszszes munkavezetési költséget a' szükséges szerszámokkal, 's a' hajóhúzó-ut elegyengetésivel

300,000; így leszen a' csatorna öszszes költsége — 4,450,000 pft. Mostohább körülmények közt, ha t. i. a' csatorna alsó részeiben különös kemény agyag-föld találatnák, hogy számtételünk biztosabb le-hessen, vehetünk 8 évet, és évenként közép szá-mal 300,000 pforintot a' csatorna utánmunkáira; e' szerint fogna a' csatorna öszszes költsége 5,650,000 p. forintra rugni. Ezeket értem a' föld kisajátításán kívül, mit az állóvízű csatornánál sem számítottam.

A' költségre nézve is tehát nagy a' különbség az állóvízű 's folyóvízű csatornák közt, melly onnan ered, hogy az állóvízű csatornából egész szélesség-re 's mélységre a' földet emberi erővel szükség tö-kéletesen kiemelni 's a' partszélektől még messze távolságra nagy költséggel hordatni; a' folyóvízű csatornánál pedig, az előadás után, mi aránylag szin-te kevés költségbe kerül, csak a' vezérárkokat szük-ség folyton kiásatni, mellynek beljében a' pandalo-kon hagyott 's apró darabokban létező földet a' viz elmossa 's a' munkálatást folyton könnyítendi.

Mielőtt bevégezném öszzinté szózatomat, még némelyleket felhozni kívánok, mellyek a' tisztelt ol-vasó előtt nagyobb világosságra hozzák V. urnak el-gyedül tiszta meggyőződés, és nem ellenkezés-üzés, nem személyeskedés-szülte szándokát, mellyel B. ur tervét üzőbe vette.

1) V. urnak komoly szózatára kelt B. ur előleges felszólalásában igen helyesen jegyzi meg: hogy nem az a' főkérdés: hány millió forintba kerül a' csator-na B. ur tervének méretei szerint, egészen emberi munkával kiásatva, hanem a' lényeges kérdés az: szükséges é azon mértékre emberi munkával azt egészen kiásatni? Ezen kérdést V. ur nem vitatja meg, hanem ügyes modorával szépen elhallgatja és helyette saját tervét tolja fel; elhallgatja pedig mind-amellett, hogy a' viznek munkáló erejét egy rész-ben megméri, és számvetést tesz, hogy egy köb-láb föld elvitelére 4 köbláb víz esik. Ha ezt, mivel helytelenül számítá, kevésnek tartotta, számította volna ki hát: valóságban hány köbláb víz kívántatik 22 mérföld hoszszufolyás alatt egy köbláb föld el-vitelére? 'S így mégis bizonyos, bármi csekély részét a' hamisan felvett 21 millió köb-öl földnek a' viz munkálatára le kellett volna huznia, de ezt V. ur nem tette; hanem ő a' költségvetésben az egész csa-tornai földtömeget emberi erővel kiemeltetését szá-mítja 's pedig oly árban, mellynek képtelensége — mint alább fogjuk látni — a' legujabb gyakorlork előtt is feltűnő volna. Tulajdonképp tehát V. ur Beszédes tervét nem a' tervező elvei szerint veszi czáfolat alá, hanem azt megfosztván lelkétől, tulajdon eszméje 's jó szándéka (?) szerint törekszik ugyancsak lesüly-kozni.

2) Beszédes urnak azon helyes állítására: „hogy V. ur maga számolatiban 8 lábbal mindenütt, csak hogy kisebb öszszeg kerüljön ki, kevesebbre teszi az ásatási mélységet, mint az én tervemben,“ követke-zőleg felel V. ur: „Kereken tagadom, hogy a' B. ur terve szerint az ásatási mélységet csak tekintetbe vet-tem volna, nem is látom át, mi ezből tettem volna ez? 'sat.“ Most kérdem V. urat, hogyan nem vette volna tekintetbe, midőn B. ur tervének ásatási köbtö-megét — ha mindjárt hamisan is — az más kérdés — 21 millióra és a' költséget 87 millió p. ftra számítja. Ezen számtételnek bizonyosan alappal kell bírnia. Vagy úgy, most jut eszembe! hogy azon öszszege-ket V. ur, mint többi számításait is, önkénytelen alap nélkül vette fel. Ez is jól van!

3) Különös még V. ur értekezésében az: hogy ő Balla ur által Szegednek (állítólag) kimutatott vonalszerint költségvetést tesz 13,860,000 pfortra, 's ezt 23 millióra rugtatja azon oknál fogva, hogy az ásatási költség a' mély keresztmetszéseknel igen ke-vésbe vette, 's a' 13,860,000 pfortra, Clark tekin-télyével is erősített valóságos tapasztalásra épült kulcs szerint, mihez képest a' mély ásatásokban egy köb-ölet 4 pfortra vesz — 23 millióra igazítja. Tehát 23 millióba kerülne gözszivattyúk nélkül az állóvízű csatorna. Most vizsgáljuk ezen csatornának mély-ségeit. V. ur azt állítja: hogy a' Duna és Tisza között létező földhát 8—9 mfölden, 6—9 öllel áll maga-sabban a' Duna legkisebb vizénél, következésképp erre kellett alapítania mind tervét, mind költségveté-sét állóvízű csatornájánál. Minthogy pedig ezen csa-tornának mélységét a' legkisebb vizen alul 8 lábra határozza, világos: hogy neki a' legemeltebb földhá-ton, hol t. i. a' kis vizsín felett 9 öl az emelkedés, legalább is 10 öl 2 láb mélységre szükség felvenni tervében és költségvetésében a' csatorna fenekét,

mellynek költségét 23 millióban megállapítja. Most nézzük B. ur tervét. E' szerint a' csatorna tökéletes kiképeztetése után a' legnagyobb mélység 11 öl 4 láb lenne, tehát csak 8 lábbal mélyebb V. ur csator-nája fenekénél. Honnan veszi tehát eredetét 8 láb mélység miatt azon roppant nagy különbség a' költ-ségvetésben, miszerint V. ur Beszédes tervét — ha az, mellőzve egészen a' viz munkálatát és segedel-mét, egészen emberi erővel ásatnák ki — 87 millió pfortra kerülőnek állítja. Hiszen 8 láb különbség a' mélységben, 8—9 mérfölden 64 millió különbsé-get — melly majd háromszor haladja V. ur által 23 millióba számított csatorna kiásatását — nem tehet, hanem legfőljebb tehet 1, vagy 2 milliót. Illyen kéz-zelfogható botlásokat V. urról fel sem is tettem 's ha szavának hitelt akar a' közönségtől igényleni, il-domosabban fog tenni, ha jövendőre jó szándéka mellett csak kevésbbé fogja nagyítani állításait 's nem oly szerfelett, hogy azoknak valótlansága el-ső tekintetre kitűnjék; különben hasonlítani fog bi-zonyos emberhez, kinek minden szava hiteles docu-mentum gyanánt vétetett (?). 'S mindezek daczára még V. ur merészli mondani értekezése végén: „alig van káros következtetés 's azért megrovandóbb el-járás, mint illy tárgyban hamis véleményeket a' kö-zönségben terjeszteni.“

V. urnak bizonyos czélzására, mit a' követke-ző példabeszéddel kíván elérteni: „addig jár a' kor-só a' kutra, míg eltörik; 's addig uszik a' tők, míg elme-rül“ azt felelem: azon korszó, melly a' kutra jár, le-hetséges, hogy eltörik, 's azon tők, melly vizre vi-tetik, lehetséges, hogy elmerül; de azon korszó, melly jól ki nem készített roz anyagánál fogva kutra nem vitethetik, ott soha el nem törik, 's azon tők is, melly éretlenség-okozta nehezeke miatt a' vízbe el-merülhetne, a' vízre soha nem vitetvén, el nem merül.

'S mindezek után V. urnak egész értekezése nem világos bélyege é az ellenkezés-üzés, szemé-lyeskedés és még másnak . . . , itélje meg a' részre-hajlatlan olvasó, kinek egyszer mindenkorra megsu-gom, honnan erednek V. urnak B. ur ellen intézett minden ellenséges föllépései. Fáj, és méltán is fáj V. urnak, hogy a' megyék, társaságok 's egye-sek Beszédesben inkább helyzik bizodalukat, melly bizodalommal B. ur 34 év alatt, magyarországi szor-ult körülményink között is, sok szép vállalatot lét-rehozott; midőn ellenben V. ur, vállalkozás mezejére ki nem lépve, nagy talentuma mellett is, igazán szólván, semmit sem tett. — Horvát h József, hontmegyei mérnök.

Hevesmegyei közgyűlés. November 24kén tartott rendkívüli közgyűlésünk tárgyal tisztelét-beli hivatalnokok kineveztetése tüzetvén ki, először is főispánhelyettes ur a' kijelölt egyedek névsorát ol-vastatá föl 's őket hiteltételre szölitá, melly alkalom-mal N. A. megemlítve, hogy midőn körünkben van tisztelni szerencsénk Ráday Gedeon grófot, kérnök meg őt a' táblabírói eskü letételére. Ez mind R. G. mind a' becsületbeli tisztviselők részéről megtörtén-ve, Cs. S. méltányolva ismerel el főisp. helyettesünk-nek a' kinevezésben tanusított ügyes tapintatát, melly bizalomra érdemes egyedekkel nevelé a' tisz-tikart; azonban szem előtt tartva az elvet, miszerint a' nemes csak önválasztotta bírāja által itélthetik el, régibb határozatok nyomán határozást kívánt ho-zatni a' tiszteletbelieknek csak megyei kiküldetés melletti eljárásáról 's mint szinte arról, hogy csak hivatalos eljárásaikban élhessenek előfogatí hasz-nálattal. Ez indítvány hoszszas vitára nyújtott alkalmat. Némelylek vonakodának azt a' szolgabírákra kiterjeszteni, állítván, hogy az a' közigazgatás folya-mára lassító 's gátló lenne; mások a' létező határozat-nak, — míg el nem töröltetik, — kötelező erőt tulaj-donítva, csak a' régibb végzéseket kívánták megü-jtítani; végre az e' feletti hoszszura nyult tanácsko-zásnak, — melly alatt sokszorosán győződénk meg a' felől, hogy e' haza pillanatai drágák, azonban né-melylek előtt a' tartalom nélküli csörömpölések igen olesók, — eredménye lön azon végzés, melly szerint minden a' szolgabírákra vonatkozó régibb megyei határozat kikerestetvén, a' decemb. ben tartandó köz-gyűlésre beadatnak, 's a' további intézkedés azok minőségétül föltételeztetik. Majd néhány kanczella-riai intézvény olvastatván föl, szőnyegre került Pest-megye isméretes körlevele, mellyben a' nevezett ha-tóság az új kormány-rendszer keletkeztekor támadt aggodalmát, miszerint az, azalkotványos életet bizto-sító megyei önkormányzasi jog megdöntésére czélov, újabb események által sokszorosán valósulva látván,

tudósít e' tárgybani lépései felől 's bizalommal fölszólít, hogy a' municipalis rendszert minden jognyirbálástól megörzeni 's a' megyei kormányzóknak, mennyiben ezek hatáskörüket törvény ellen tágitani törekednének, hatályosan ellenállani ügyekezünk 's minden a' közigazgatásban az 1791:12d. tcz. ellenére behozott rendeletek elfogadásától ovakodjunk. Első szöveget e' tárgybani fölszólítás ur 's a' körlevélben elbirtott nézetek czáfolatával foglalkozva tagadta, hogy az adminisztratori rendszer új 's hogy veszélyes; mert bár lehetnek megyei kormányon, kiknek keblökből kialván a' hazafiság érzete, nemzeti érdekek ellenében küzdenek, de ebből a' következtetés mindössze is csak az, hogy nincs tárgy a' nap alatt, mit kajánság és rossz akarat nemtelen czélokra nem használhatna. Sujtsa Themis boszuló keze a' kihágásokat elkövetett egyedeket, fosztassanak meg hivatalaiktól, ez helyén van; de egyediségek hibáért rendszer fölött eltörni a' kárhóztatás pálcáját nem szabályos logika; sőt szónok, ha figyelembe veszi a' megyei rendszer terén szétburjányzott visszaélések dudáit, mellyeket a' többféle hivatalok által elfoglalt főispánok kiirtani képesek nem valának, üdvösnek tartja, hogy az adminisztratorok megyéikben lakó kormányzókat neveztek. 'S mennyiben már e' tárgybani a' Rk határozat, kéri, hogy a' pesti körlevél fölötti tanácskozástól elállva, azt egyszerűen tudomásul vegyék. Erre K.M.gr. állott föl és oly csend lön, melly alatt a' szunyog röpülését is meg lehetett vala hallani. Szerinte soha sem vala szükségesebb hazánk polgárainak meszsze távoztatni az aluszékony tespedést, mint jelen korszakban. Szemtanuji vagyunk mint igyekszik a' kormány magának többséget eszközölni. Ha e' czél valóítására törv. eszközöket használ, ellene semmi szó; vannak sokan, kik ez új kormány-rendszert üdvösnek, az adminisztratorokat törvényes hivatalnokoknak tekintik; szónok e' véleményben nem osztozik. Ő törvényesnek nem tartja azt, mivel az országgyűlésen kívül létesített. Ha az annyira emlegetett rend érdeke igényelte volna is a' közigazgatásban e' változtatást, azt alkotmányunk szelleme szerint országgyűlésen kívül nem tehetni, mert alkotmányos hazánkban bármely intéstitió változtatására egyetlen eszköz öszszehíni a' nemzetet 's megkérdezni: akarja é az újítást vagy sem. Igy midőn nem alkotmányos uton akarnak létesíteni egy új rendszert, azt szónok törvényesnek nem tartja. Eddig a' főis. nok országos mságok voltak, törvény alatt állottak, attól függöttek 's a' házi pénztárból fizettetvén közelebb állottak a' megyékhez; most azonban a' főispánokból közigazgatási hivatalnokokat akarnak teremteni, kik a' királyi kincstártól fizettetnek 's kény szerint mozdíttatnak el. — Szónok pedig nem pusztá sejtelmeken alapítja meggyőződését, hogy e' rendszer által a' nemzeti egység és szabadság kincstára kizsákmányoltatik, a' megyei önkormányzás kiforgattatik 'sat. E' nézetbeni meggyőződésre nézve tanukul szolgál a' legújabb események. 'S midőn szónok a' maradék iránti kötelességét — t. i. gondoskodni 's mindent elkövetni az alkotmány épségben tartására, — teljesíteni magát kötelezettnek hiszi, a' pesti körlevelet szívéből pártolja 's egyszersmind végzésleg kívánja eltíltatni a' megyei tisztviselők 's t. birákat, nehogy a' főispánhelyettes törvényszéki elnökösködése alatt bíraskodjanak. — Administrator reményli, miszerint a' Rendek egyedül az okok győző erejének hódolnak 's törvényszerűségi érzetből vezéreltetnek, ennélfogva, mihelyt csak egy törvény említetik, melly a' főispánt 's helyettes, mert szerinte a' kettő egy, a' törvényszéki bíraskodástól eltíltja, a' határozatnak enged 's a' Sedriának felé sem kíván gondolni. P. P. ezen themát variálja, a' főispán 's helyettes egy, ugymond 's többtörvényt idéz, mellyek ezeknek a' bíraskodást megengedik; tagadta, hogy a' nemzet szót emelhetne az adminisztratorok ellen, miután az 1791: 67d. t. czikkben Szapáry Pál gr. minthontai adminisztrator említetik 's tagadta hogy Hevesmegyének csak szava is lehetne a' főispáni helyettes ellen, mellynek már Ulászló VIII. decretuma 5 — 6d. t. czikke szerint is volt adminisztratora. R. G. gróf főispán és helyettes egymástól különböznek, mert amazok a' törvényhozói kamrában ülés- és szavazati joggal bírnak, ezek nem. Szapáry Pál gr. nem ugy nevezetett ki küldöttségi tagul mint adminisztrator, hanem mint született zászlós; az indítványt pártolja 's elvül tűzi ki, miszerint a' nemes önválasztotta bíró által itéltesség 'sezt az adminisztratorról nem mondhatni. Eredvényben is veszélyesnek tartja az administato-

rok bíraskodását, mert így a' főispánhelyettes élet és vagyon fölött ítélve, sokkal inkább tarthatja kezében, 's használhatja tervei eszközeül, a' fensőbb érdekek előmozdítására a' nemességet, melly fájdalom! sok helyen demoralisált állapotú levén, ráalkalmazhatók Jugurthának Romáról mondott e' szavai: Venalis dummodo emtorem inveniret. Viszont fölszólítja ő mlgát, mondjon csak egy törvényt, melly a' főispánhelyettesnek a' törvényszéki bíraskodást megengedi. Ekkor adminisztrator idézi az 1492: 53dik, 1518: 35d. törvényezikket. Válaszul adatott erre P. M. részéről, hogy az idézett törvények azon régiebb időkben hozattak, midőn még a' megyei törvényszékek rendezve nem levén, a' bírói foglalkozások egyrészt itélő mesterek, más részét pedig főispánok teljesítették, 's ezek olyanok voltak, kiket a' mai adminisztratorokkal homogeneumoknak nem állithatni, 's hogy különösen az 1492: 53d. t. czikk 2d. Šában említett nyomozások, pörbe hívások, megintések 's több eféle bírói eljárás gyakorlatának jogában főispánok soha nem voltak. Az 1518: 35d. t. czikk, melly akkor elszaporodott rablók 's gonosztevőknek főispánok által meggyökösli kiirtatásukról szól, az akkori körülményekhez illesztett specialis törvény, mellyből a' főispánok részire bíraskodási jogot mai időkben nem következtethetni; azonban e' jogoknak sem voltak gyakorlatában a' főispánok. Szinte tagadja hogy akár törvény, akár szokás szerint főispánok 's helyettesek törvényszékek bíraskodhassanak. Törvény szerint nem; mert habár régiebb institúciók szerint bizonyos is az, hogy a' főispánok megyéikben jog-kiszolgáltatás kezelői valának, azonban mind ezen jogukat újabb törvények következtében elveszték, mennyiben a' főispáni bíraskodást megállapító hajdani törvényezikkek az 1723: 56d. által eltöröltettek; az említett törvényezikkekben csak ennyi van: justitiae administrationis curam habeant, 's ebből fonák logika következtetni, hogy a' főispánoknak sincs helyök a' sedrián. De gyakorlat és szokás sincs a' főispánok bíraskodása mellett, mert jogait érző megyében ugyan soha sem jutott észébe egy főispánnak is törvényszéken elnökséget viselni, ha az alispán neki az elnöki széket át nem adta volna. Azt pedig, hogy némely megyékben főispánok a' törvényszéken szokatlanul föltűntek, szokásnak épen nem mondhatni. Fejtegeté továbbá szónok a' vita alatti tárgyat alapos isméréssel, 's hogy a' főispánok bíraskodása hova vezetne, azt szintolly tanulságosan, mint mulattatólag adá elő 's mindketten K. M. gr. indítványt pártolják. Pártolja azt első alispán ur is, ki szerint a' nemzetek életében számos az olyan percz, mellyekben a' fenálló vélemények háttérbe szorítván helyet újabbaknak engedni kénytelenek, 's ha szóló megengedné is, hogy a' régi adminisztratorok ellen nem szólalt föl a' nemzet oly erőlyesen mint kellett vala, most azonban az új rendszer ellen hangos szót emelni kötelességnek tartja, mert az új kormányzóka' régiektől egészen különbözök. Nekünk az átalakulás nehéz korszaka jutott, mellyben a' maradék egy szebb jövendő előkészítését igényli, mint szinte azt, hogy hazánk szellemi és anyagi jóléte előmozdítására, 's alkotmányos kifejlődésére mindent áldozni törekedjünk, 's kéri szónok: az új rendszer mellett remélhető e' ez? A' főrendi táblán kormány érdekében működő főispánokkal, a' megyékben pedig oly helyettesekkel találkozáva, kik az utasításoknak ultraconservatív szellembeni készítésére minden követ megmozdíttanak, hihető é, hogy nemzetünk a' constitutionális és civilisált nemzetek sorában helyt foghasson? Szónok nézete szerint is a' megyei autonomia az új rendszer által veszélyeztetik, 's az alkotmányos alispáni hivatal az adminisztrator bábujává törpítetik. Szónok az adminisztratorokat törvényen kívül eső hivatalnokoknak tartva, K. M. gr. indítványt pártolja. Igy nyilatkozott Cs. S. 's kimondá, miszerint az adminisztratorok törvényen kívüli állását a' megye már akkor elismerte, midőn az ellen mult gyűlésben ovást tett. Szerinte az oka, törvényen kívül miért történik illy terjeszkedés, mert nagyon tudják, miszerint mi az eldarabolság 's elszakadozás ösvényén járva, soha érdekegyesítés 's hasonlósítás (assimilatio) által nemzeti testünket izmosítani nem törekvünk, 's gyöngék vagyunk. Az előleges sérelmek e' miatt mindeddig nem orvosoltattak; hogy az 1553: 24d. 's 1599: 45d. daczára a' sajtószabadság kisajtolatik, hogy az 1559: 7d. ellenére kir. biztosok használtanak; minden törvénytelenség megszüntetésére parlamenti kormányt kíván, 's hivatkozva az országos Rk határozatára, melly a' részek

viszszacsatoltatási tárgyában 1844ik évi november 4kén kelt kir. válaszra hozott, kijelenté, hogy egy alkotmányosan felelős kormányban látja mind törvényink szentségének egyedüli biztosítékát, mind hazánk kifejlődésének egyedüli föltételét, 's a' törvényszékek rendezését a' táblabírák 's elnökök választásával bevégzett ténynek tekintvén az indítványt pártolja. Pártolá még egy főbíró 's N. A. 'sat. Mire a' conservatív párt szónokai következtek 's azon körben forgottak: hogy a' főispán és helyettes egy; hogy törvényszékek ezek bíraskodhatnak; hogy az adminisztratori rendszer nem veszélyes, sőt a' tisztújítási zavarok elhárítása végett üdvös ellenkezőről tanusító honti és bihari események daczára is; hogy ezen rendszer nem új, mert az új adminisztratorokat épen azon fejdelem nevézi, ki a' régieket 'sat. Végre a' nagy többség K. M. gr. indítványt fogadá el, mire főispánhelyettes ő mélt. a' végzés kimondása után kijelenté, hogy e' tárgybani előterjesztését felsőbb helyre megteendő, addig azonban semmi kedvetlen eseményt előidézni nem akarván, a' törvényszékek megjeleneni nem fog 's egyedül a' végzés ellen azon észrevételét kívánta jegyzőkönyvbe ígtattatni, hogy törvényes jogaihoz ragaszkodik; azonban ez sem fogadtatván el azon okból, miszerint egyesnek megyei végzés elleni észrevételét jegyzőkönyvbe nem ígtathatni, szóval jelenti ki törvényes jogaihoz ragaszkodását. Igy végződött mai napi gyűlésünk, mellyben a' tanácskozások folyamát a' számos hallgatóság egész végig délutáni 3 óraig legélenkebb figyelemmel kísérte. Lehetnek, sőt tán voltak is megyék, mellyekben illy érdekű tárgyak elintézésére a' különben józan tapintatu de tévösvényre vezetett köznemesség csodítottet be, 's ezzel a' jellemző csábító rakonczatlankodást követettének el, mellynek következtében reményt veszve némult el az intelligencia 's határozatott az, mit az armány ön czélaira nézve előnyösnek itélt. Nem így nálunk; a' teremtet zúfolásig betöltött hallgatóság kísérte a' tanácskozást, melly azonban sokkal civilisáltabb sem-hogy a' vita folyamát zavarni csak észébe is juthatott volna, mindenki szabadon mondhatá ki véleményét, a' személyeskedésnek legkisebb nyoma sem volt a' vitakozások egész menete alatt; főispánhelyet. ur ragaszkodott ugyan jogaihoz, de véleményének végzési erőt 's diadalt szerezni legkisebb sem erőködött, 's elnöki ügyességének gyönyörű példáját adván alkalmat nyújtott nekünk, hogy reá illeszthessük Heynének Lafayettehez irányzott e' szavait: adja Isten hogy szerénységem, miszerint téged szemben dicsérhesselek, még sokáig tartson 's mi tudjuk, igen sokáig tartand, 's lesz okunk mindenkor elmondani: adjon Isten minden megyének illy derék kormányzót. Másfelől a' Rk közt uralkodott békére 's egyetértésre nézve lehetlen nem ohajtanunk: vajha ez minél tovább tartson! Különbözhetünk az eszközökre, de a' czél nál, melly a' hon java, egyesülnünk kell. Szünjék meg tehát a' visszavonás átka 's eljövend a' kor, melly egy költésünk szemé előtt lebeggett, midőn mondá: *„más nemzet áll a' négy folyam partjára, más szótát és más keblü nép, szebb arczot öle é föld kies határa, hogy kedere gyul, ki bájkörébe lép, így jön el a' kor, mit egy másik ohajt, hogy hazánk, mint az ő kor boldog edene, dusan viráson bérczen síkon át. Amen.“*

Még egyet az amen után. Borsodi székfoglalási ünnepre megyénk küldöttséget nem nevezett. A' meghívó-levélet első alispán ur egyszerű tudomásul kívánta vétetni 's küldöttséget nevezetni annyival inkább nem ohajt, mert az adminisztratorok végzésünk szerint törvényen kívül eső hivatalnokok levén, mint illyeneknek tisztelkedésre meg nem jelenhetünk, 's az elvet szomszédi vagy bármí más viszonyért föláldoznunk nem lehet, és ez a' Nemzeti levelezőjének minden ellenzése daczára is, végzésé lön. Törvényszékeink folynak. Közgyűlésünk f. é. dec. 15én. Takarékpénztárunk most alakul. Ha kedvünk csoszsan, ennek szerkezetével is megismértetjük a' közönséget. *) Drégelhy.

Szarvas, dec. elején. E' lapok hasábjain pár hónap előtt egy alnevé embertől (megnevezni őt nem tudhatom) a' helybeli fótanodát becsmérő czikk jelenvén meg, azt ámbár megérteni nehéz volt, mindazáltal annyit mégis kivehettem belőle, miszerint annak írója azon elvnek látszik hódolni, „calumniari audacter, semper aliquid haeret.“ Ezen elv azonban tul használtott; minthogy nem egyes személy tá-

*) Elvárja bizton

a' szerk.

madtatott meg, kinek védelmi köre nincs annyira korlátozva, hanem morális testület ellen irányoztattak a nyilak, oly intézet czéloztatván illetlen pártzsinkekkel lefestetni, melynek jövedője főbb iskoláink 's korunk e' nembeli józan kívánatinak létesítését jogosan igényelteti. 'S ez a' dolog komoly oldala; miért az említett cikk általános morális indignatiót is szült környékünkben. — Koránsem szándékom itt a' szarvasi tanoda oktatóit, vagy kormányát fennen dicséretetni; én az ügyet a' személytől elválasztom 's utalom nyájas olvasómat amaz eredményekre, melyek már a' haza előttisméretések, 's a' közvélemény által méltányoltattak. — Az érdeklött intézet növendékei annyira szaporodtak, hogy az emeletes nagy épület termei, melyek mindekkorig elégségesek valának, most az ország legtávolabb részeiből is ide sereglettifjakat falaik közé nem fogadhatják be, 's e' miatt eddig kamrának használt teremet is tanítási szobává kelle alakítani. — Nevezetesen reformjai közül ez intézetnek említést érdemel még egy hittani szék felállítására, melynek nagyreményű képviselője, a' nevelési pályán eléggé isméretes Pecz Gyula, egyszersmind a' főtanoda magyar papja. Az esperesség*) ama lépése, hogy hittani rendes széket alapított, városunkra nézve is áldáshozó vala, minthogy már ezentul minden vasárnapon magyar nyelven hallhatván az isteni tiszteletet e' nagy terjedelmű 's igen népes tót községben a' nemzetiség is szilárdabb alapra helyeztetett. — F. é. szeptemb. 14-ik napján kondult meg a' nagyharang, bennünket öszszehívó a' legelső rendes magyar isteni tiszteletre, Szarvas politikai életének legszebb napján, midőn t. i. a' helybeli földesuraság 's község részéről az örök-megváltási szerződés ünnepélyesen aláíratk. Ezen közérdekű ügyről, t. i. a' szarvasi örökvaltságáról szándékom más alkalommal bővebben is értekezni***) most csak annyit említek, miszerint Szarvas városa is igényli a' szabad községrendezési reformot. Egy tárgyam van még, mellyről szólani kívánok, 's ez — a' helybeli kisdedovó intézet ügye. Városunkban ugyanis néhány egyed egy illy intézetnek az egész nevelésre háramló sokféle hasznairól meglevén győződve, annak létrehozását célba vette 's aláírási ívek útján felszólították minden lelkes emberbarát, hogy az intézet felállítására okvetlen szükséges töke előállításához kiki tehetsége szerint, az ügy szentségéhez mért áldozattal járuljon. Az első lépés sikeresen tétetett meg 's jelenleg már Bloch Móricz vezérlete mellett a' kisdedovási ügy egyesületi tere van, működővén egy igazgató választvány által. Még multnyáron e' szent célra sorshuzásokkal öszszekötött tánczvizalom rendeztetett, melly alkalomra lelkes hölgyeink által beceses női munkák küldetvén be, az alakítandó intézet tőkéje ez által igen növekedett 's mondhatni, a' kezdet sikerteljes vala. Jövő január 22d. napján hasonló célra hasonló tánczvizalom fog tartatni, mellyre már vidéki hölgyek is beceses női munkák készítésével járulni kegyeskedtek 's így velünk a' célt megközelítették. Istenáldása leend e' részvéten, 's azokon, kiktől az ered. —

Budapesti napló. (Dec 21kén.) Minthogy nemcsak kenyérről él az ember, hanem husra is fordulnak sovár szemei, ismét azon körülménybe jutottunk, a' marhaár eszkökenése mellett is, hogy fővárosunkban a' hus ismét drágább lett; még pedig úgy hogy a' mostani ár majd egy egész marha-generációig marad meg; mi talán más vidéknek igen is javára válnék; nekünk azonban szegény postieknak, kik még a' budapesti marhákra is csak távúrról tekinthetünk, igen sajnós, annál inkább, mivel nagyobb részint az álléi vámsorompónál vásárolt silány rideg, nem pedig hizlalt (göbölly) marhahúst vágják. Hány két krajczár fogja most terhelni a' mészárosok zsebeit, mellyel sok szegény csak imádságban találkozik? — Némellyek azon ábrándszerű látványnak örvendnek, mintha a' zemlyék nagyobb térmet (volumen) nyertek volna; kiábrándulás végett jó lesz szorgalmasan meglátogatniuk azon vendéglőket, mellyek 3 krajczárért adnak egyegy kandi nagyságu tézsa-gumót. Szintazt gondolhatók, hogy süttünk a' karácsonnal diósdit játszanak. — Minden évben látatni a' pesti várostéren bizonyos időszakban egy millió k r a m p u s z, n i g l ó 's holmi más esecsebecsüket áruban kiállítva; mit nagy néptömeg bámul 's mohón vásárolgat, a' gyermekek e' bohó alakoknak rendkívül örülnek 's így észrevétlenül játékszerüléig gyökoresül meg a' kisded szívekben holmi babona, mit aztán belőlük évtizedekig sem sikerül kiirhatni. Mi, — sőt barmely ügyelmező is — ez ártatlanul túrt babonának számtalan áldozati birtók elősorolni; 's mégis évről évre m e n n é l v é n e b b annál bohóbb a' világ; pedig korunkban már komolyan

kezdenek gondolkozni a' nevelésről. — A' pajzán erkölcselenség egy különös példánya fordult meg mult héten a' városi deresen; egy subancz 12 pálczaütést kapván nevelve szökött fel a' kispadról, ezért — ugymond — nem is volt érdemes, 's öszszetűtökök. Ez esemény az állatkinzás elleni egylet krónikájában nevezetes helyet foglalhatna el. — Nemzeti színházunkban hosszu szünet után ismét néhány újdonság kerülend színpadra; ezek egyike Schiller, don Carlos -a, mit már több fordításban bírnak, fiatal jeles tehetségű írónk egyike Jókay Móricz több színművet nyújtott választványi vizsgálat alá; az Obsitos 'sal versenyzett 'Két gyám'-ja elfogadtatván előadásra várakozik. Huy Blas 's Nagy Ignác fordítása szerint (I. Színműtárát) nem sokára színre jutand. — Műkedvelők a' budai színházban a' s z ö k ö t t k a t o n á t szándékoznak játszani; a' szándék játékonny czáll párosul, előleg ennyit figyelmeztetésül. — Egy kis mozgalmat idézett elő e' napokban az iparegyleti sorshuzás, mindenké, szegény 's gazdag egyiránt ohajtott részesülni azon nyereményekben, mellyek gyáriparunk virágaiként az iparegylet szállításán szemléltetők valának; de a' szerencse behunyta szép szemét, 's csak választottira lövelt egyegy derült pillanatot. Az elkelt sorsjegyek száma meghalad 13 ezret 's így belőlük megtehető haszon hárul. — Előttünk a' sz. kir. Pest belvárosban magányegylet örökösége alatt létező kisdedovó-intézet keletkezését 's jelen állapotáról szóló jelentés: 1845ről érdekes adatokat foglalva magában mindazokra nézve, kik a' szent ügy iránt öszszinte buzgalommal viselteknek 's mintegy alaprajzul szölgálandó az emberiség irányában olly jótékonyan működő kisdedovó-intézetek tovább terjedésére. A' füzetke megjelensét eddig, csak most szerencsésen elhárított akadályok — gátolták.

() Milly keveset irtóznak némelly született, okleveles 's egyszersmind gyakorló jogvédek lelkisméretök tükrét özvegyek 's árva ügyeinek szantszándékosan félreértett rozsz kezelésével beszennyozni, szükséges óvással némi példaként szolgáljon köv. esemény: Váltóbeli bonyodalmas ügyben bizonyos özvegy asszonyosság kisebb leányával több napra kénytelen a' fővárosból elutazni, távollétét használván ügyvéde azon bonyodalmas ügynek egy részét, melly már az első bíróságnál elesett 's melly iránt az asszonyosság reménye többé nem volt, kapott utasítása daczára főlebbviszi 's természetesen elveszti, 's ekkép az özvegynek perköltséget mintegy 22 pftal szaporítja; — pedig a' főúr, ki ezen galád tettet néhány pft. haszonért elkövette, a' nő bizalmát hiralva 's külszínével legelső pillanatra megnyeré. Vagy arra jutottunk é már, hogy embertársunknak semmi tekintetben ne lehessen hínünk, 's tétvényt követelünk minden szaváról, hogy azt becsületes emberként meg is tartja — ellenkező esetben ő leend a' felelős — a' teherviselő? Uraim! kik az özvegyek 's árva jogait véditek, ne csak mások inceskedésel 's megtámadással, hanem saját haszoniesetek ellen is ójátok azt, különben csak bitorló leszek a' magaszas értelmű czimnek. — A' budapesti közlekedés ismét csolnakok által eszközöltetik; valódi pokolbasszállítás, míg az ember partokra v e r g ö d t e t i k, mellynek képét azonban mégis leginkább az utóbbiak képviselik. Nem tudjuk, a' t. ikervárosi hatóságoknak van ékedvök intézkedési befolyásukat 's hatalmokat egész a' sárnak és mocsknak r a g y o g á s n é l k ü l i határalan birodalmaig terjeszteni: de annyit bátran mondhatunk, hogy tán a' szulnai dunatorokat iszapjából is könnyebben juthatni szárazra, mint nálunk főleg a' budai részen, hol tömördek sarat gázolni 's hanyatt- vagy orrabukás elkerülése végett erős kötél-tánczosként sulygyent kell tartani, míg az ember a' part tetejére hatolhat — egy kis sé ke ve se b b sarat gázolandó. A' charonok (szállítók) — ugy mondják — udvariasak a' hajóhid cerberusainál, de a' mit ezek a' snomsághól feledtek eltanulni, amazok szeméremért 's egy mást piszkoló szavakkal zívések pótolni. A' felváltás által tehát csak annyit nyert a' közönség, hogy most a' csolnakokban deszkarakás közben néhány izben jól oldalba lökethetik a' mellett, hogy némelly céduulaszedők csak úgy rikkantanak rá mint elzútt, 's hogy — a' mint főlebb mondotuk, magát az jegyensulytartásban díjzítés nélkül gyakorolhatja. — Mikint éles gerince 's kiszegellő lapoczkáiból következtettük, egy a' példabeszédes czigány elve szerint tartott hétköcsislőtől elbucszonyok napokban az éltető clem, a' Budavárba vezető vizikapui fásor alján hagyatott közmartalék a' szegény páranéklői állat, mellyel csakhamar is először a' patkófosztogatók serege, 's erre mindjárt nagyszámu csoportja vett körül a' léha bámulónak, kikről röhgésseli magokvialete, 's látvány iránti tátottsáju részvétők után, első pillanatban meggyőződénk, hogy holtok után lelkeik, ha metempsychosis volna, ennek útján aligha nem hasonló fajú állatba fognak költözni. A' patkófosztogatók viadalszerű versenyekben con amore taszigálták egymást a' sártengerben, 's durva, sületlen elmeiségeik 's mimikájokra dús hahotával felelt a' sanda közönség amphiteatruma. Hogy vannak emberek, kik egy agyonkintott állat tetemet nyilvános helyen hasonló módon ránczígálni 's fölötte tréfákat üzni — és nézők, kik ezen gyönyörködni bírnak, csak mély sajonnal említheti meg a' vérei nagy részének műveletlenségén elszomorodó emberszív. — Örömmel tapasztalók legújabb időkben, mikint a' helybeli angol kisasszonyok intézetében is vizshangra találván a' kor szelleme, tanítási rendszerökben a' nemzeties irányban haladásra különös figyelem keddett fordítatni, 's épen ez okból bátorokdánk a' t. intézet gondjaiba ajánlani, miszerint például a' szokott reggeli istentisztelet alatt is magyar imát leg alább felváltva sziveskednék gyakorolhatni hozni. Mint hitelen tudjuk, a' leányönvendékek legnagyobb része magyarajku 's ekkép hazafui javaslatunk útjában semmi akadály nem áll. — Rendes! kiáltunk mi, kik a' rend embereinek

per eminentiam szeretünk nevezetni; 's ime tömegesen öszszegyűlünk — tesszem — egy nagy sorshuzásra, 's arról sem gondoskodánk, hogy tulajdonképp mi módon kezdünk a' sorshuzás megtartásához; — sem szerencsekerekünk, sem egyéb edényünk, mellyből a' számokat húzók, 's e' zavarközben aztán a' sorshuzás elhalasztatását indítványozzuk. Tóth Gáspár ismét újabb jelét adá közügy iránti buzgalmának, midőn a' (december 18kai) iparegyleti sorshuzáskor a' fenmaradt számokat — bár eszkökenett áron — egyetemben megvásárlá, melly érdemében azonban a' később érkezett Nagy József is osztozó k a' számok fele általvétélével. Ezek nyerték meg többi k özt a' Gönczfyféle asztalt. — X. divatlapszerkesztő nem találván helyet — lapja borítékán sem — a' félévi előfizetési hirdetvény tölvételére, egyik előfizetője által legnagyobb naivssággal figyelmezteték, „hogy inkább valami rozsz verset hagyjon ki.“ — Szegény költők 's szegény szerkesztők! kit jelen esetben azonban bőven vigasztalhat azon körülmény, hogy tartalomdús lapja iránt mások egészen más értelemben vannak.

A m e r i k a .

Az ujjorki Herald novemb. 17ki számában többek közt az Oregon-kérdésről említi: miként Amerika pénzes emberei jelenleg feszült állásban vannak 's nyugtalanul várják az elnöknek a' congressusozhoz beadandó jelentését, valamint a' határozatot is, mellyet e' jelentésre a' törvényhozó népfelség megállapítand; nemkülönb a' tökéüzérek is a' közelebbi négy hétben nagy lelki szorongatást álltak ki, minthogy Oregon kérdését eredményi tekintetben sokkal nevezetesnek tartják, mint Texasét, 's ekkép a' pénzkeletre is károsabb befolyást gyakorolhat. Habár azonban Polk az egész peres vidékre kimondja is az unio igényét, innét még nem követezik, hogy az által Angliával az alkudozhatás 's békés kiegyenlítés eszközölhetése el lenne zárva. Az eljárás, melly a' végrehajtó hatalomnak a' kérdés körül már most is annyi nehézséget gördít elibe, bizonyosan siettetendi annak minél kedvezőbb eldöntetését; minthogy ezt egy közlekedési, mint kereskedési viszonyai Amerikának sürgetve kívánják, melly tárgyban a' bizonytalanság miatt már is érezhető hátramaradások okoztattak. A' Texas miatti ingerültség teljesen lecsendesült; úgy lesz az Oregonnal is, melly mihelyt bevégeztetik, habár alapjai nem is a' legkielégítőbb szellemiek lesznek, azonnal a' felé irányzott népkedély ösztönnélkül hagyva — magától elcsendesül. Míg azonban Amerika eddig jöhet, addig a' lázongás 's forrongások csoportján át kell esnie, mellyekben háborura készítő hírek, fenyegetések 's egyéb illynemű dolgok nem fognak hiányzani. — Nem rég megjelent Ujjork statisztikai öszszeírása, mellynek tartalma szerint Ujjork 1845ben számlált 371,102 lakost, ezek közt találatik mintegy 12 ezer színes 's 62 ezer ollyan, kik ottani lakhatási jogaikat törvény előtt nem hitelesítvén idegenekül tekintetnek; az ezeken felül maradtak közül csak 196,875 — tehát valamivel több felénél — a' statusban született, többi az unio egyéb vidékein; 132,634 pedig külföldi születésű, nevezetesen: Anglia 's Irlandból 90,373; Németországból 40,416; más európai tartományokból 13,173 's végre Mexico 's Amerikából 477 származott. Csudálatos, hogy ennyiféle nemzet-részből öszszeállított népségben az asszonyi nemnek többsége van a' férfiak felett 9372 személyvel, 's hogy a' 105 ezer nőszemélyből 16 évtől egész 40ig 54 ezernél több férjesült, a' közelebb mult évfolyamban 2555 házasság kötöttet, született pedig 7519 gyermek 's 6195 leány 's ugyanezen idő alatt általánosán 6290 egyed halálozott meg. A' 180 ezer férfi lakosból — kik közül mintegy 72,000 adó alá nem vetett idegen 's színesek kiveendők, nemkülönb a' gyermekek is — 64,233 szavazattal bíró polgár, köztük jelenleg 108 színes is található 's ez a' demokratiának valódi diadala. — A' közoktatási ügy következő: 79 ezer gyermek közül 6 — 10 év közt 40 ezer jár nyilvános tanító-intézetekbe, 17,500 pedig magányintézetekbe. Az akademiában számláltatott 1270, 's az egyetemekben 252 növendék. Ime az iparúzó status! — A' közönségélyre szorult koldusok mintegy 1953ra mennek. Ujjorknak 172 temploma 's ollyan épülete van, mellyben isteni szolgálat szokott tartatni. Ezekből 33 az angol episcopalisoké; 30 a' presbyterianusoké; 23 a' baptistáké; 26 a' német reformátusoké; 13 a' katholicusoké; 6 a' congregationalistáké; 4 quakerké; 3 az universalistáké, 1 az unitariusoké 's 6 a' zsidóké. Ezen elágzó elvű egyházi ügyeket öszszesen 279 lelkész kezeli, kiknek évi fizetésök 268,945 dollárra rug, vagy egy személyre átmérőleg 694 doll. Találatik ezenfölül még 1360 korcsma is, mikről azon-

*) A' szarvasi tanodai intézet espereségi kormány alatt van.

**) Szívosen elvárjuk. A' szerk.

ban a' belföldiek önmegtegetőzöleg említik: hogy ezek nagyobb részben idegenek kezeiben vannak 's azok által látogattnak is. — Mexico állapota — kivált pénzügyi tekintetben még egyre aggasztó, a nyugtalanságok pedig folytonos növekvésben vannak. Az igazságügyi miniszter letévé tárczáját's helyette Montes de Oca lépett fel. A' január 1-jén megnyitandó congressus egy harmada radical's foederalismus barátja. — A' camanchai indusok Durango és Zacatecas kerületeket végkép kipusztították 's egyesostályuk a' fővárostól csak 7 napi távolságra állott. Parades egyesült Almonte tábornokkal Herrera ideiglenes elnök megbuktatására, utódáról még nem igen beszél hir; Santa Anát sokan emlegetik, ki Almontevel barátságban él, de Parades gyűlöljöje, pedig ennek kezében a' néperő.

Spanyolország.

Dec. 1én egy kir. rendelvény jelent meg, mely szerint a' kir. udvari testőrség átalakítása hagyatik meg. Az egész őrsereg két felé fog osztatni, mindegyik részén 139 dárdás fog számlálatni; ezen sereg olly válogatott 30—40 éves katonák ből fog szerkesztetni, kik 7 évig valamely ezrednél a' királynőt már hiven szolgálták; az őrség vezérének évi díja 108 ezer realban, az egyes vitézeké pedig 2520ban állapított meg. — Nov. 22én Salamanca bankár engedelmet kapott egy vasutnak Madridtól Aranjuez felé vezetésére.

Anglia.

Dec. 4kén a' Times azon meglepő hirt közlé, hogy a' miniszterség végzése következtében a' parlament még január első hetében összefog hivatni, a' trónbeszédben főleg a' gabnatörvények lesznek kiemelve 's mint bizonyost függeszti hozzá nevezett lap, hogy január végén vámmentes leend a' gabna-behozatal. E' közlemény megjelentekor azonnal szót emeltek hitelessége ellen a' lapok, nevezetesen a' Standard ezt merő koholványnak bélyegzé.

Franciaország.

Quinet a' collegium egyik tanítója és Salvandy közoktatási miniszter közt a' journalismus terén néhány nap óta élénken folytatott vallásvita zajos demonstratióra ingerlé föl a' tanuló ifjúságot. F. hó 6kán délelőtt ugyan is mintegy 1000—1200 ifjú gyűlt össze — valószínűleg jogtanulók 's orvosnövendékek — az említett tanítónál, hogy az ő elvéinek a' tanuló ifjúság általi pártolását nyilvánosan bebizonyítsák; ki is őket szállásukrai békés vizsztatásra sürgeté, mi meg is történt; de nem egészen esendzavarás nélkül, mert Salvandy miniszter laka előtt fenhargon kiáltották: „le a' jezuitákkal“. Ezután ismét új csoport alakult az orvosiskola növendékeiből, de midőn ezek is a' miniszter laka elé szándékoztak menni, többször közölök elfogtak. — A' száműzött lengyelek egyik legnevezetesebke, Ostrowszky Antal gr., Lafayette barátja, előbb a' varsói nemzetőrsereg kormányzó tábornoka, a' lengyel forradalomban részesültek legerélyesebeinek egyike, ki egyonán 's mindenét feláldozá hona szabadságaért, 63 éves korában számos családja köréből jobb létre szenderült f. hó 4kén.

A' loirei eskütszék előtt nov. 28—30kán két Linossier nevű testvér atyagyilkolásrul vádoltatott. Az esemény köv.: az apa és fiai közt rég egyenlenség uralkodott elannyira, hogy az apa életét sem tarthatá biztosnak gonosz gyermekei ellenében, 's egy reggel két tehén közt az istállóban felakasztva lelék! a' halott-test vizsgálatkor azonban fején olly sebhelyeket találtak, mellyek első tekintetre a' valószínűnek látszó öngyilkolást nagyon is kétesíték 's a' borzasztó bünyüanu két fíjaira háramlott, kikre bár az eskütszék előtt a' büntett elkövetése bizonyított is — a' bírák még is „enyhítő körülményekkel“ mondák ki a' vétkest, 's így halál helyett — élethossziglan tartandó kénszerített munkára 's előbb nyilvános pelengérei állításra ítéltettek. — Afrikából érkezett hírek szerint Abdelkader ismét felütötte sátorát a' keleti részeken. Bugeaudnak úgy látszik, hódítás helyett kiirtó háboru által szándéka magát, míg lehet, hatalompolczán fentartani 's eltökélte ezután hadjárásiban e' vad népet ellenségsévéli kegyetlen bánásmódjában még tulhaladni, vagy mint a' lapok írják, az arábnál is arab-abbnak lenni. 'S gunyául a' magát olly annyira civilisátnak hirdető francia nemzetnek e' gyalázatos szerepváltoztatásnak csakugyan nyomaira bukkanunk a' Nationalban. Bugeaud, írja többi közt e' lap két Afrikából érkezett levél után, élvezni tehetetlenségét az általános fölzendülés lecsillapítására, mindenképp meg akarja magát bosszulni a' kezeibe került arabokon, kiket első dühében felkonczoltat. Tlemzan környékén 13 helységet gyújtott fel. Bourjolly tábornok írta a' népséget, 's kit csak hatalmába kerithet, azonnal kegyetlenül öletti meg. Egyszerre 15 foglyot lövetett agyon. Végre a' dakrai borzasztó jelenet ismételtetett. Két barlangba eresztettek ujra füstöt, 's csak isten tudhatja, hány emberélet lön bosszú-áldozattá. Bugeaud hibára hibát halmoz 's gyáván nézi, mint száguldoz Abdelkader az oráni tartomány belséjében, mint lázítja 's vándoroltatja ki népességét. B. hasztalan erőködésben gyöngíti erejét 's midőn az emirt hatalmával dacolva mindig beljebb látja nyomulni, vérlázító vizsztatolásokkal csilapítja le dühét, konczoltatja a' tehetetlen foglyokat, vagy százként fojtatja meg a' barlangokba menekülteket.

102dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

A „Pesti Divatlap“

1846dik évi folyamára előfizetni lehet félévre helyben 5 for. postán 6 for. pp. Évnegyed-re helyben 3 for., vidékre 3 for. 30 kr. pp.

Az új évi első szám mellett egy pompás 's nagyszerű nemzetes mű-melléklet fog megjelenni „Az 1845. évi iparvédőegyleti táncvigalom emléke“ cím alatt, melly a' díszes tánczeremmé alakított horvátkert szinkört, 's nők és férfiak számára a' legszébb magyar bálöltönyök egész seregét, 's Veszter „Társalgó“ című új, magyar társastánczának egy részét fogja feltüntetni. — Divatképeink 's főleg arcz- és színpadi képeink ezenul is a' lehető legdíszesebben fognak kiállítani.

Uj előfizetőinknek az eddig kiadottak közül két legszebb színpadi képünkkel kedveskedünk, az egyik 1) Egressy mint Gritli; a másik 2) Lendvay mint Bánkban. — Ki egyébiránt ezek valamelyike helyett a' „Lendvayné mint Julia“ című képet kívánna birni, írja fel címéhez, és szolgálunk vele. (Sebestyénpiacz, Havasház, 294.)

A' P. Divatlap Szerk.

—3. Hirdetvény.

A' főmélt. magy. kir. kincstár rendelkezése Magyar-Szások Temes megyében fekvő kincstári helység kegyelmes királyi adományzás végett kihirdettetik.

Az említett helység alkotó részei és becsü-ara Bécsben a' főmélt. cs. kir. közönséges kincstárnál, Budán a' főmélt. magy. kir. kincstárnál és Temesváron a' temesi kir. kincstári igazgatóságánál olvashatók; nemkülönben a' megszerzeni kívánóknak a' nevezett helység helybeni megszemlélése tetszőkre hagyatik.

Azok, kik a' mondott helység birtokába jutni kívánnak, folyamodásokat, mellyben határozottan nyilatkoznok kell hogy megnyert adományi jogukat az adományi oklevél kiadása után az illető

megyék jegyzőkönyveibe az 1840. évi törvény 21. cikkke 19dik §a értelmében betáblaztatják, 's megkivárató bizonyítványokkal ellátva legfeljebb 1816iki martius 16kán délutáni 1 óráig vagy a' főmélt. cs. kir. közönséges kincstárnál Bécsben vagy pedig a' főmélt. magy. kir. kincstárnál Budán multhatlanul és annyival bizonyosabban nyujtsák be, mivel legfelsőbb parancs következtében későbbben beadandó vagy határozatlan nyilatkozatok tekintetbe nem fognak vétetni, hanem általában félre vétetnek.

Egyébiránt legfelsőbb határozatnál fogva csak ollyan esedezők folyamodásaira less tekintet, kik a' fentemlített betáblázásra készeknek fognak nyilatkozni. — Budán karácson hó 3kán 1845.

T. ns. Tolna vgyében fekvő simontornyai uradalom részéről közhírül tétetik hogy ugyan Simontornya mezővárosban a' mészárszék, vendégfogadó, két mellékes csapházzal, szabad tulajdon bor- és pálinka-méretési joggal — Kis-Székelyben a' vendégfogadó mészárszékkel szabad borméressel, ezekhez tartozó épület, szántó-föld, kaszáló, kert és tűzifa haszonvételekkel egyetemben 1846ik évi januárius 6án tartandó nyilvános árverés útján, jövő 1846ik évi aprilis 1től fogva, három egymásután következő évre a' felsőbbégi helybenhagyást fentartván haszonbérbe adandók. — Bérleni szándékozók a' kitűzött határnapon reggel elegendő bánatpénz, zel vagyonjokról és alkalmas létükről szóló kielégítő bizonyítványokkal ellátva az uradalmi tisztirodában megjelenhetnek, hol is a' haszonbérleti feltételek naponkint szemlélhetők. — Kelt Simontornyán december 6án 1845. 3—3

Ház-eladás. Sz. kir. Budavízi városában 733 sz. a. levő ház jövő 1846ik évi január 3kán a' telekhivatalban árvereztetni fog.

Dunavizállás dec. 18kán: 7' 4" 3" a' 0' fölött.

Szerkeszti: Helmezy. — Nyomatja: Trattner-Károlyi uri-utca 453.

Hirdetés.

A' nagyméltóságú magy. kir. kamara rendelkezéséből közhírre tétetik, hogy folyó december hó 22ik napján O-Budán szokott délelőtti órákban, a' főtisztviségi hivatalban tartandó árverés útján következő királyi haszonvételek három egymásutání évre bérbe adandók, u. m.:

- a) Az uradalmi koresma Kis-Ingpusztán, O-Buda mellett 1816. évi martius hó 1jétől kezdve.
- b) Az uradalmi koresma és mészárszárzék Buda-örs koronai helységben hozzá tartozó földekkel 1846. dik évi május hó 1ső napjától számítva.
- c) Az uradalmi borház Csik pusztán, Buda-örs mellett, 10¹/₃ hold szántófölddel 's házi kerttel, szinte 1846. évi május 1jétől kezdve.
- d) Az uradalmi ssegrádi pat akmalom 3¹/₁₆ hold szántófölddel és 1¹/₁₆ hold kaszálóval 1846. évi május első napjától számítva.
- e) Az ó-budai határban levő ugynevezett Ökör-rét 5²/₄ holddal 1846dik évi május 1ső napjától kezdve.

vezett Ökör-rét 5²/₄ holddal 1846dik évi május 1ső napjától kezdve.

f) A' Tahí pusztán létező ugynevezett Méhes-kert 1846. évi május 1ső napjától számítva.

g) A' bekásmegyéri kőbánya, a' szőlők felett, szinte 1846. évi május 1jétől kezdve.

h) A' nagy-marosi határban levő templom feletti kőbánya 1816. évi február 1ső napjától kezdve.

i) A' nagy-marosi határban, Zebe-gény felé vezető ut mellett levő völgyi kőbánya 1846dik évi február 1ső napjától számítva.

k) A' nagy-marosi határban levő kerekhegyi kőbánya 1816. dik évi február 1jétől kezdve.

Bérleni kívánók szükséges bánatpénzzel, cautionnal 's egyéb megkivárató bizonyítványokkal ellátva, a' fenkített napon 's helyen megjelenésre hivatalosak. — A' bérlési feltételek a' főtisztviségi hivatalnál árverés előtt is megtekinthetők. 2—2

Hirdetés.

Melly szerint tek. ns. Biharmegyében keblezett, 's a' nagyvárad kir. kamrai uradalom birtokában levő ugynevezett Király-erdőben találtató szántóföldek, kaszálók és legelők jövő 1846dik évi sz. György hava 1ső napjától kezdve három folyvást következő eszt, re a' folyó esztendei december 23dik napján tartandó nyilvános árverés útján a' legjobbet ígérőnek a' nagyméltóságú magyar

királyi kincstár jóváhagyására haszonbérbe fognak adatni, — mellyhez képeat a' bérleni szándékozók a' mondott napon Várad-Velenczén délelőtti órákban az igazgató kir. kamrai ügyvédi hivatalirotermében tartandó nyilvános árverés 53 forintot pengőben bánatpénzzel magukal hozandván, meghivatnak, hol az árverési, ugy szerződési feltételek eleve is megtekinthetők. Kelt Budán dec. hó 4 n 1845.

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, dec. 17kén.

bankrészvény:	1606 ¹ / ₂ fr.	pesti lánchid-részvény 100 fr.	123 fr.
1834ki 500 p. frtos kölesön:	657 ¹ / ₂ „	bécs-glognitzi vasut 400 fr.	540 „
1839ki 250 p. frt.	307 ¹ / ₂ „	pozsony-nagyszombati	78 „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	5 ¹ / ₂ „	középponti (100 fr.)	106 „
cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzhajózási	691

Gabonaár váltó garasokban.

	Tisztább	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten, dec. 16. (pesti m.)	210—265	—200—	158—165	—108—	80—86	105—113
Ujbeccsén, „ 5. (poz. m.)	120—140	100—105	—	45—50	40—50	40—50
Győrött, „ 2. „	105—188	—	130—157	—96—	62—86	92—100
Baján, „ 6. „	120—153	105—113	99—100	52—53	—	53—
Mosonyban, „ 11. „	155—228	132—150	124—152	86—104	50—78	84—100
N Szombatban, „ 12. „	190—208	—	144—153	98—104	62—65	—
Pozsonyban, „ 9. „	170—192	—	132—165	90—102	63—68	93—110
Miskolczon, „ 6. „	150—160	145—150	125—130	80—85	47—50	70—80

Megjeleni első emel
Az
lapjainkra
félre 5 p. fi
latos részre
gyorskoc
FOGLA
léptetések;
Szerénmeg
sodmegye j
egyesület;
A us z
A me
S p a n
r a n c s .)
F r a n
A n g l
nyáron; Gú
ségek irán
meg uj min
É r t e
Ő es.
nokot a' g
c h i n A g
káptalan p
banost a'
kes kápt
S z a n i s z
és S z e n e
végre a' k
t i n y L a j
demositni
A' n
csatádi k
tisz-t-min
ellenőrré
nárt lépte
erdőszem
Visegrád
M a t t k o
m z t a .
Ha
megyela
z s e f , e
t é z ' s t ö b
j é n , k é s ő
bere nem
telített,
dogitási
nyésztes
négy hó
végső sz
szerető
évi nov.
s e r g i k e
hez hit,
Hamvait
gye uri r
ezer lak
ségi sárk
Az alk
N e n
szoritva
morodot
nem bir
get, bék
megada
dekról
személy
t. i. azt
tána ne
A' j
hirdetik
legyen
tik erre
abban s
földébe
telekal
Jogosan
másét,
gi, han
— mit
semhib
szabad
sem tar
nyigr.